

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Lekce 5

ENV012 ChB HazMat

Detekce

Principy biologické detekce

Ing. Pavel Častulík, CSc

castulik@recetox.muni.cz

Jaro 2012

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Principy biologické detekce

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OSNOVA

- Infekční agens
- Bakteriologická detekce

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

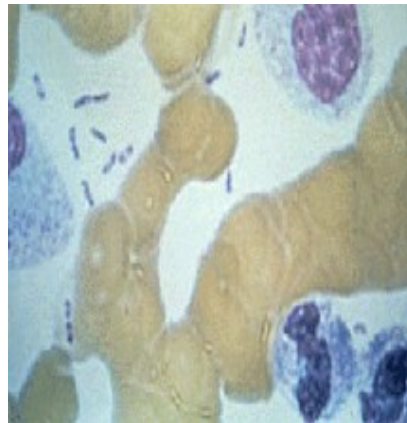
VIRY

EBOLA

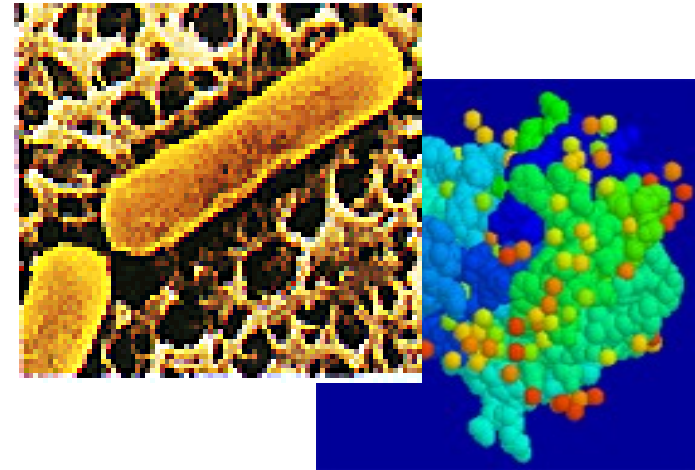
BAKTERIE

MOR

TOXINY

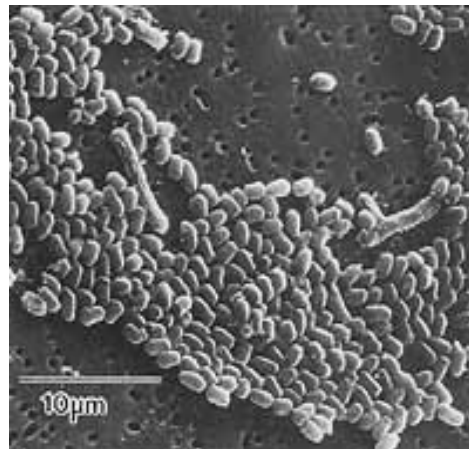
STAFYLOCUS ENTEROTOXIN B

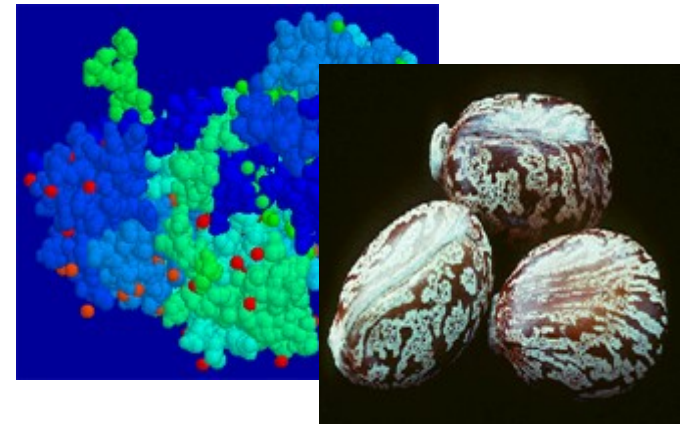
NEŠTOVICE

ANTRAX

RICIN

Neštovice-viry

- Vstup infekce:
Inhalační
- Inkubační doba: 10-12 dní
- Nákaza přenosná
- Úmrtnost: 30%
(inhalační nákaza)
- Symptomy:
Horečky/zimnice
Vrhnutí
Bolesti hlavy/Bolesti zad
Puchýře za 2-3 dny

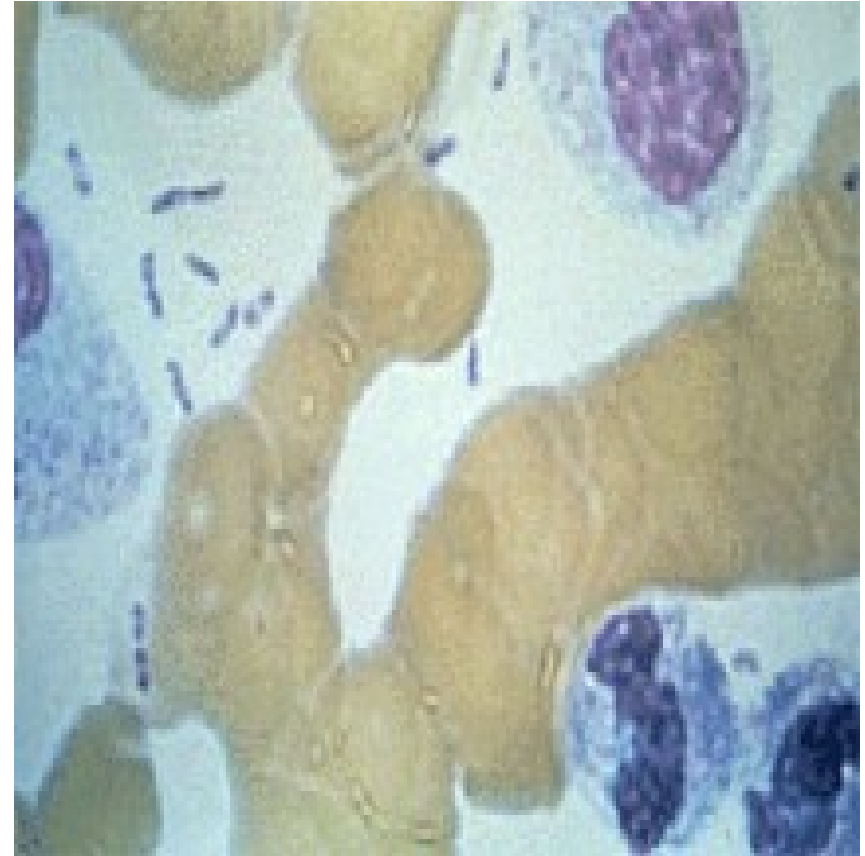
Ebola-viry

- Vstup infekce:
Přímý kontakt
- Inkubační doba: 3-21 dní
- Nákaza přenosná
- Úmrtnost: 90%
- Symptomy:
Horečky/zimnice
Vrhnutí
Krvavé skvrny na kůži
Krvácení

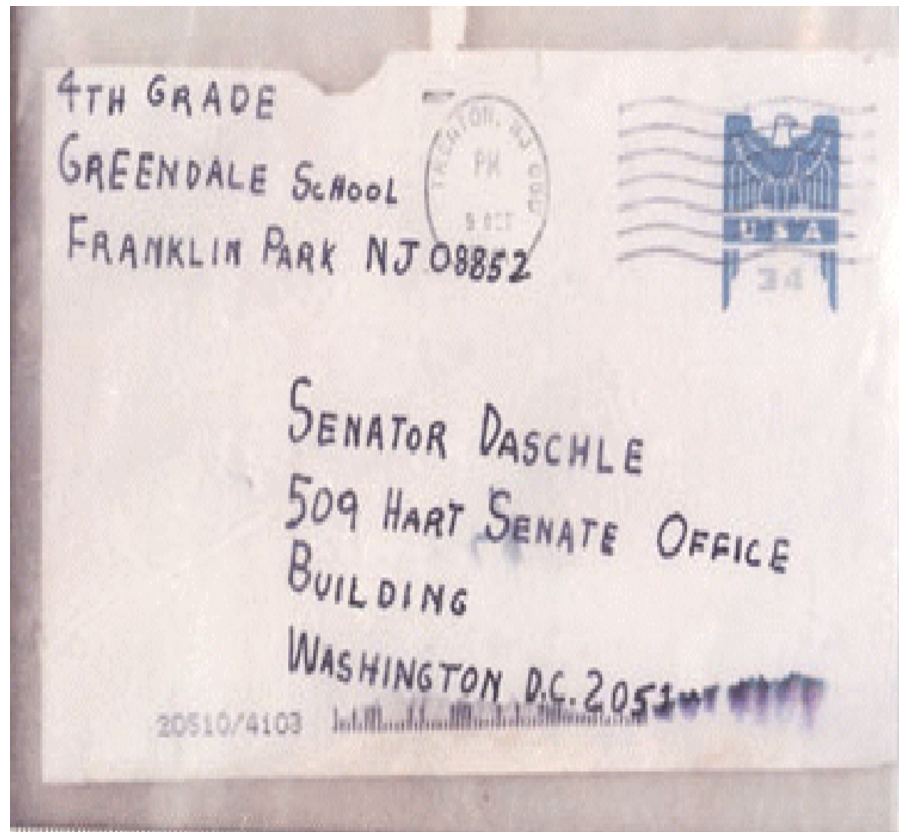
Mor-bakterie

- Vstup infekce:
Kousnutí blech
- Inkubační doba: 2-3 dny
- Nákaza přenosná
- Úmrtnost: 90%-100%
(inhalační nákaza)
- Symptomy:
Bolesti hlava
Dýchací potíže
Vysoké horečky/zimnice
Chrlení krve

Bacillus Anthracis

dobře znám jako teroristický prostředek

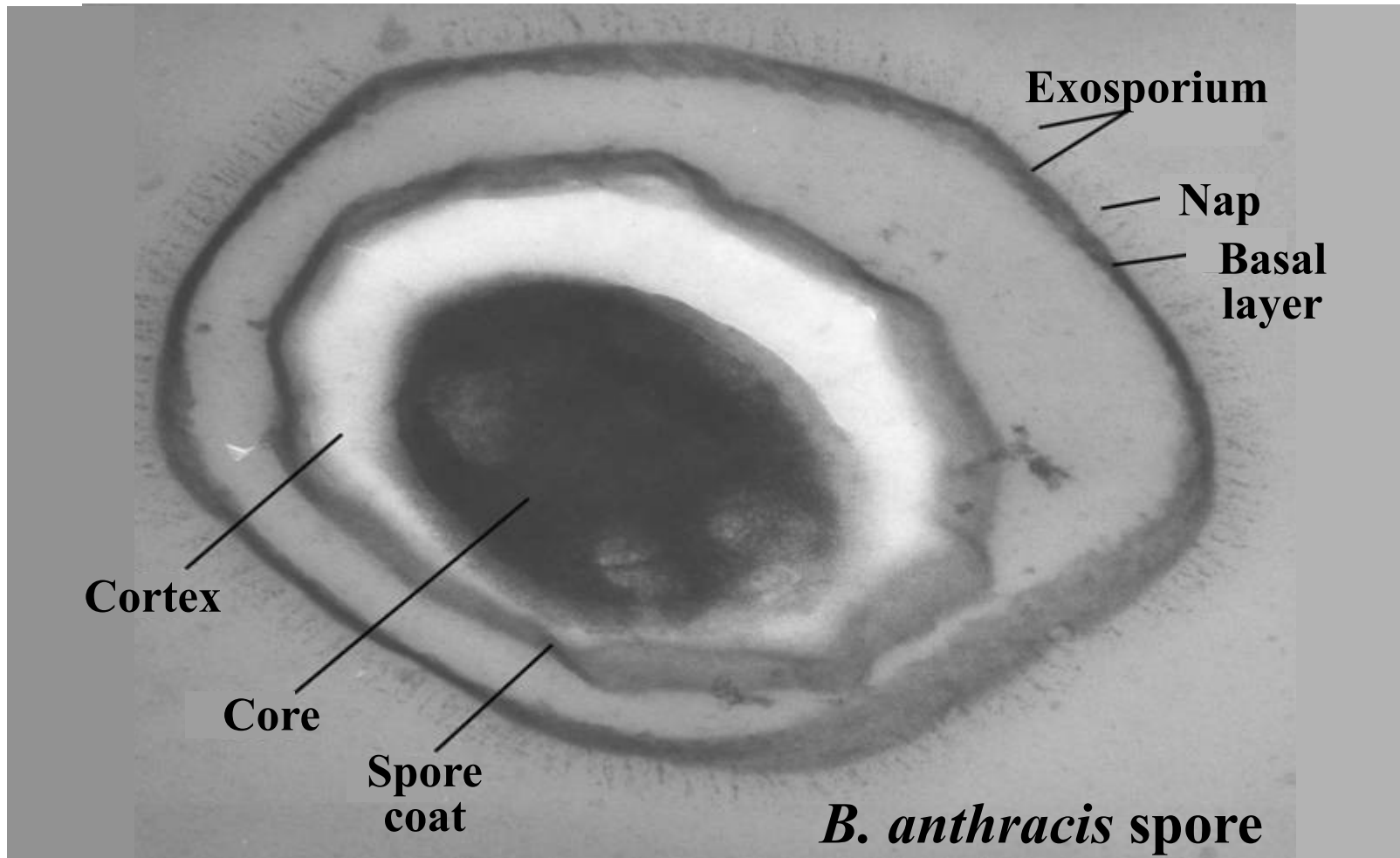

Anthrax-spory/bakterie

- Vstup infekce:
Dýcháním nebo
poškozenou pokožkou
- Inkubační doba: 1-7 dní
- Nákaza nepřenositelná
- **Úmrtnost: 80%-90%**
(inhalační nákaza)
- Symptomy:
Rýma
Horečka/pocit chladu
Zduření lymfatických uzlin

Anatomie spory antraxu

Detekce bakteriologických látek

- Lidé jsou vnímavý a citlivý na bakteriologické expozice a v převážných případech **jedinými subjektivními biodetektory** vůbec.
- Prvotní klinické nálezy mohou být nespecifické nebo atypické ve srovnání s přírodními onemocněními. Tudíž zdravotníci-hygienici- infekční služba nemusí v počátcích být schopni odlišit přírodní onemocnění od bakteriologického útoku.
- Objektivní instrumentální detekce bakteriologických je ztížena stále omezenými technologickými možnostmi ve vztahu k potřebné **rychlosti detekce a specifičnosti**.

Detekce bakteriologických látek

Indikátory

- Existují odlišnosti mezi přírodním průběhem epidemií a bakteriologickým útokem:
- Epidemická křivka kulminuje během hodin (použití toxinů) nebo několika dnů (mikroorganismů) a počet obětí narůstá trvaleji
- Může být souběžný výskyt onemocnění v různých místech
- Geograficky atypické onemocnění
- Vysoký výskyt zasažení respiračního systému (expozice aerosoly-antrax)
- Oběti se vyskytují po směru převažujícího větru
- Menší poměr zasažených osob pracujících ve vnitřních prostorech vybavených ventilací oproti osobám z vnějšího prostředí (nebo zcela naopak, pokud bioútok byl směřován do budov).
- Zvýšený počet nemocných zvířat, často různých druhů
- Velké množství smrtelných případů obětí s omezenými příznaky souvisejících s velkou expozicí v blízkosti útoku
- Svědci útoku a nalezení důkazů o použití prostředků a zařízení k provedení záměrného útoku

Diagnóza-odběr vzorků

- Diagnóza skutečné bakteriologické expozice oběti je časově náročná a vyžadující převážně laboratorní vybavení
- Pro stanovení diagnózy je velmi důležité provedení odběrů environmentálních a biologických vzorků a jejich rychlé vyhodnocení jak na místě tak zejména v laboratorních podmínkách

Odběry biologických vzorků

Balení a transport vzorků

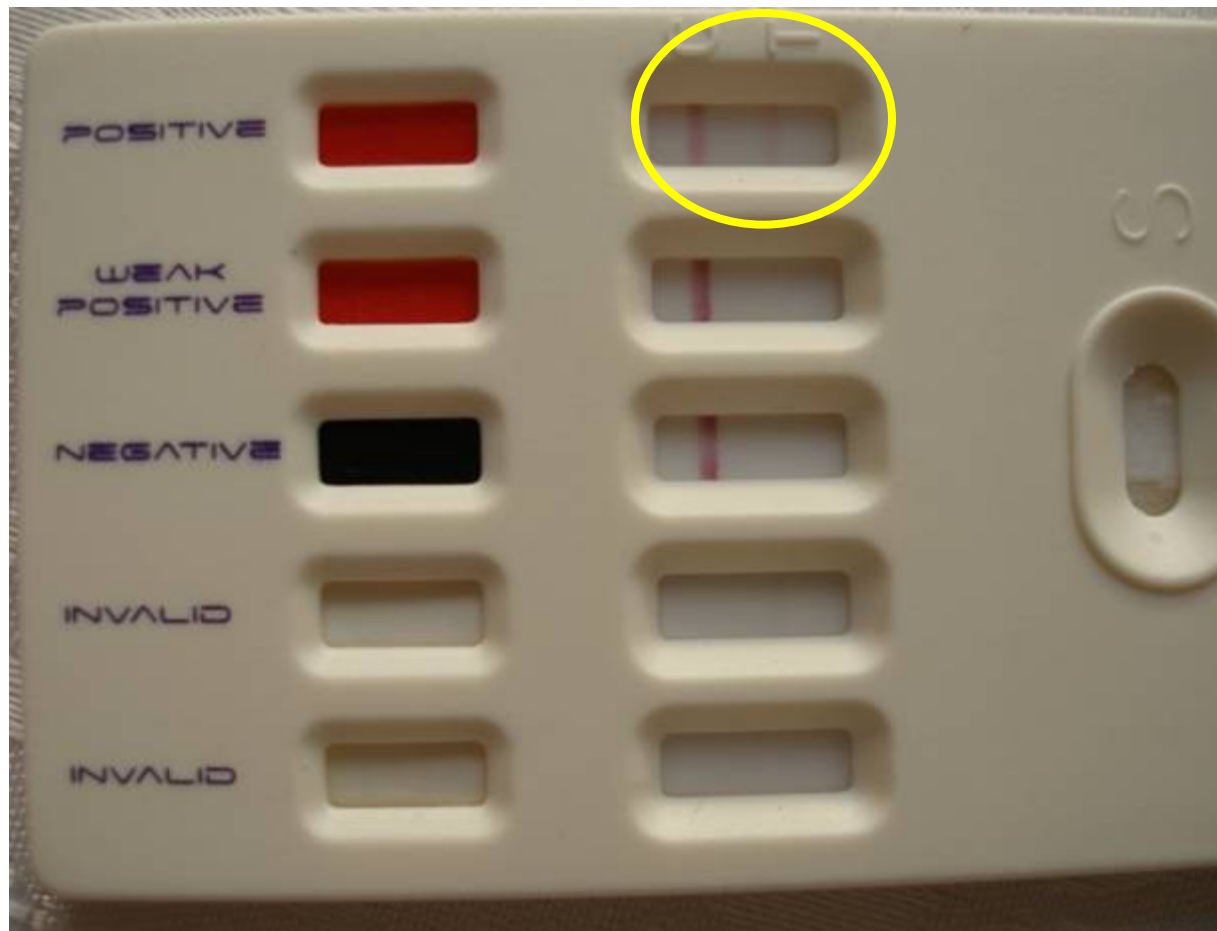

Bio-Identifikace-metody

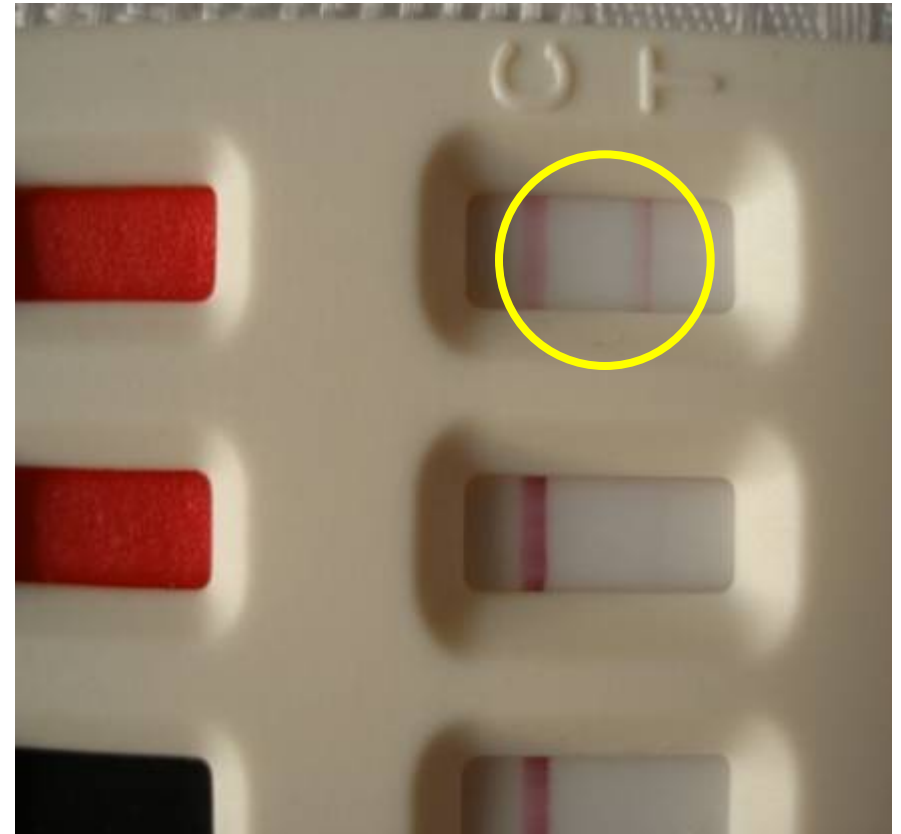
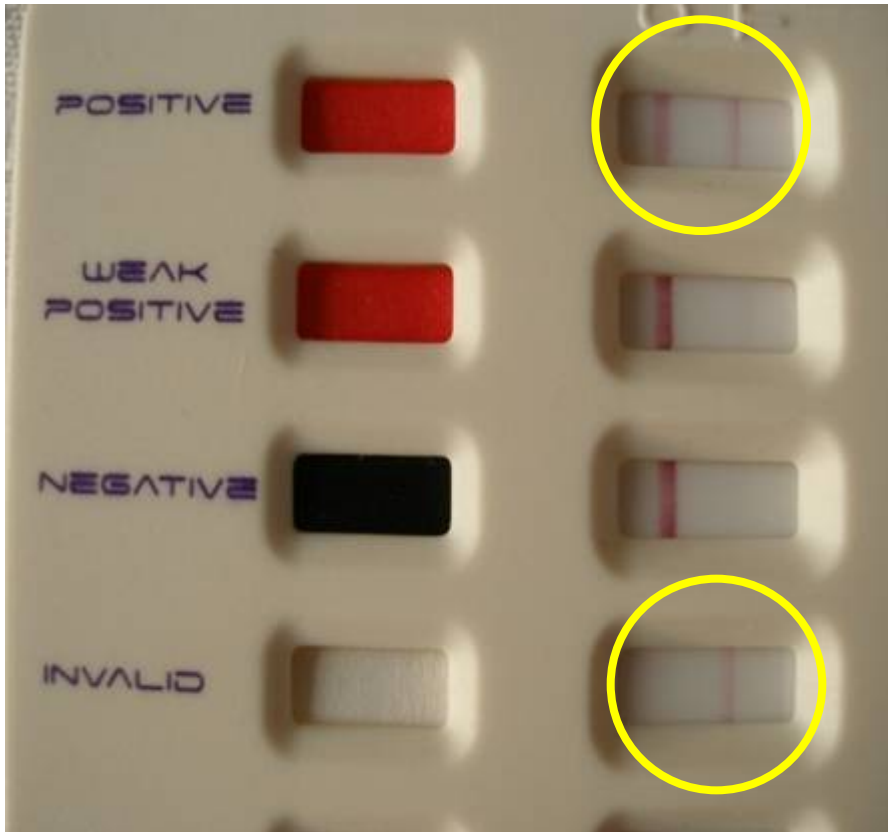
- Izolace infekčních kultur (1 až 2 dny)
- Detekce toxinů GC-MS nebo zvířecí inokulací
- Antibody detekce (specifický immunoglobulin M se může objevit během 3 dnů)
- Detekce antigenů enzymatickou nebo jinou citlivou zkouškou
- Detekce genomu s použitím DNA vzorků
- Detekce metabolických produktů infekční nebo toxické látky v klinických vzorcích

Bio-detektor na tenké vrstvě

Bio-detektor na tenké vrstvě

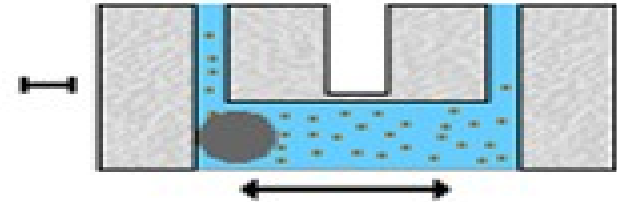

Automatický bio-detektor

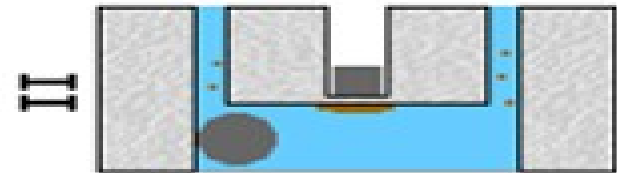

Detekce bio-látek na magnetických nosičích

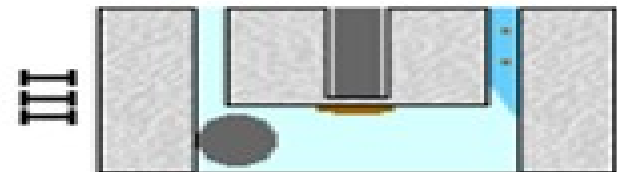
I. Navázání spor na magnetické mikročástice s markerem

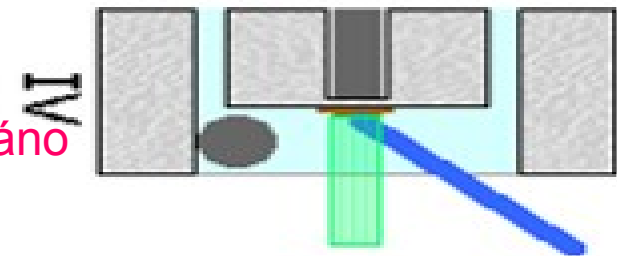
II. Spory na magnetickém nosiči jsou magneticky separovány/shromážděny

III. Nenavázané markery jsou odstraněny výplachem

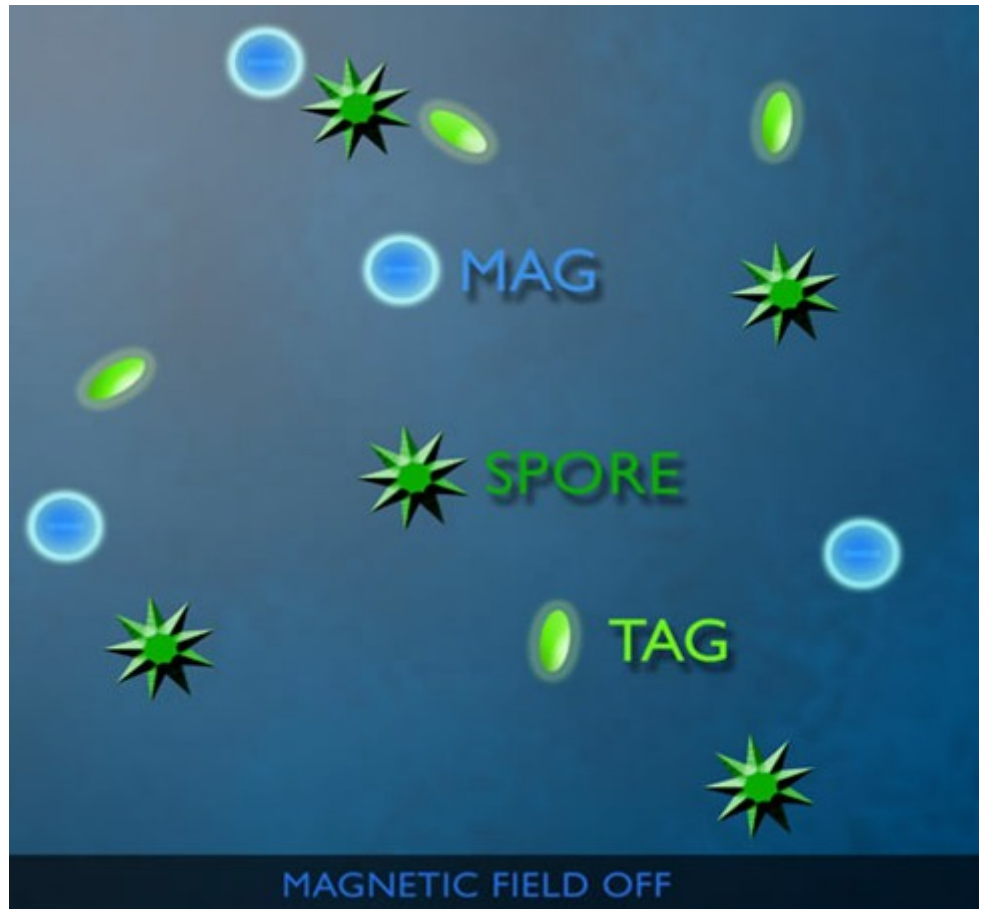

IV. Shromážděné označené spory na magnetických mikročásticích jsou vybudeny světlem a jejich emitované záření je detekováno

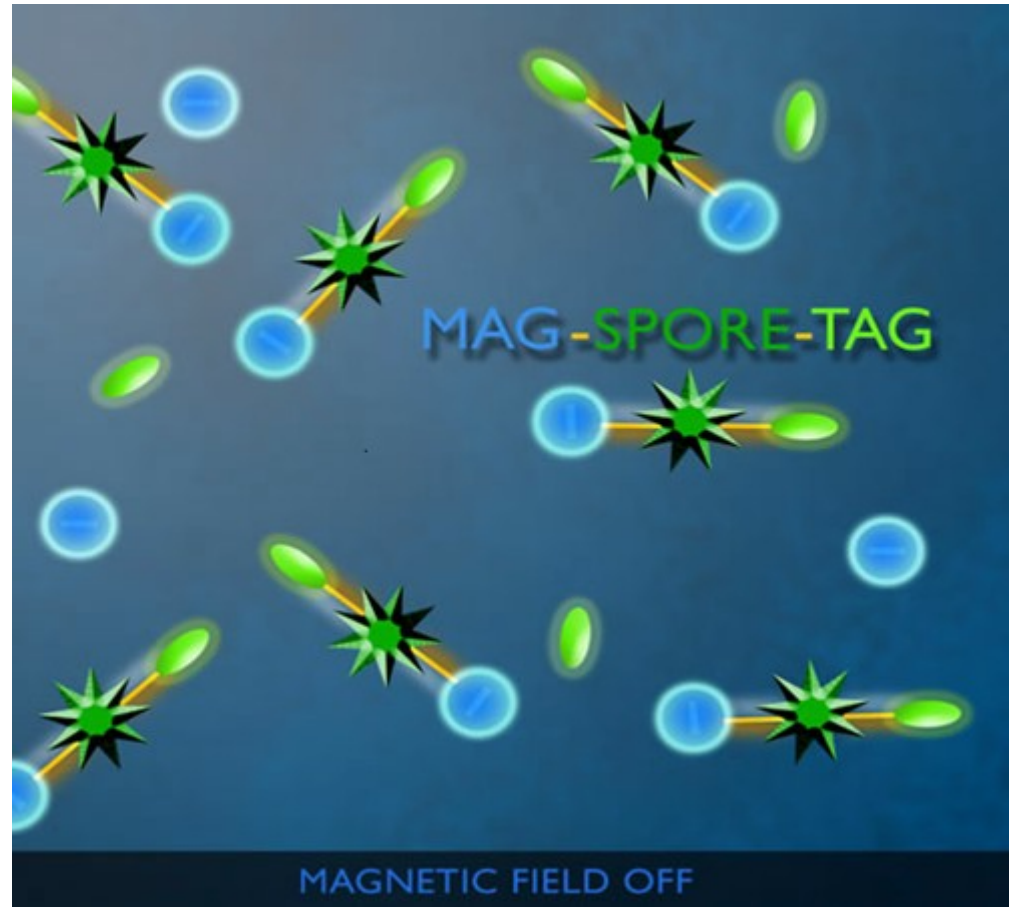
QTL Biosensor Assay Technology

I. Spory jsou smíchány s reagenty obsahující magnetické kulové mikročástice a fluorescenční markery

QTL Biosensor Assay Technology

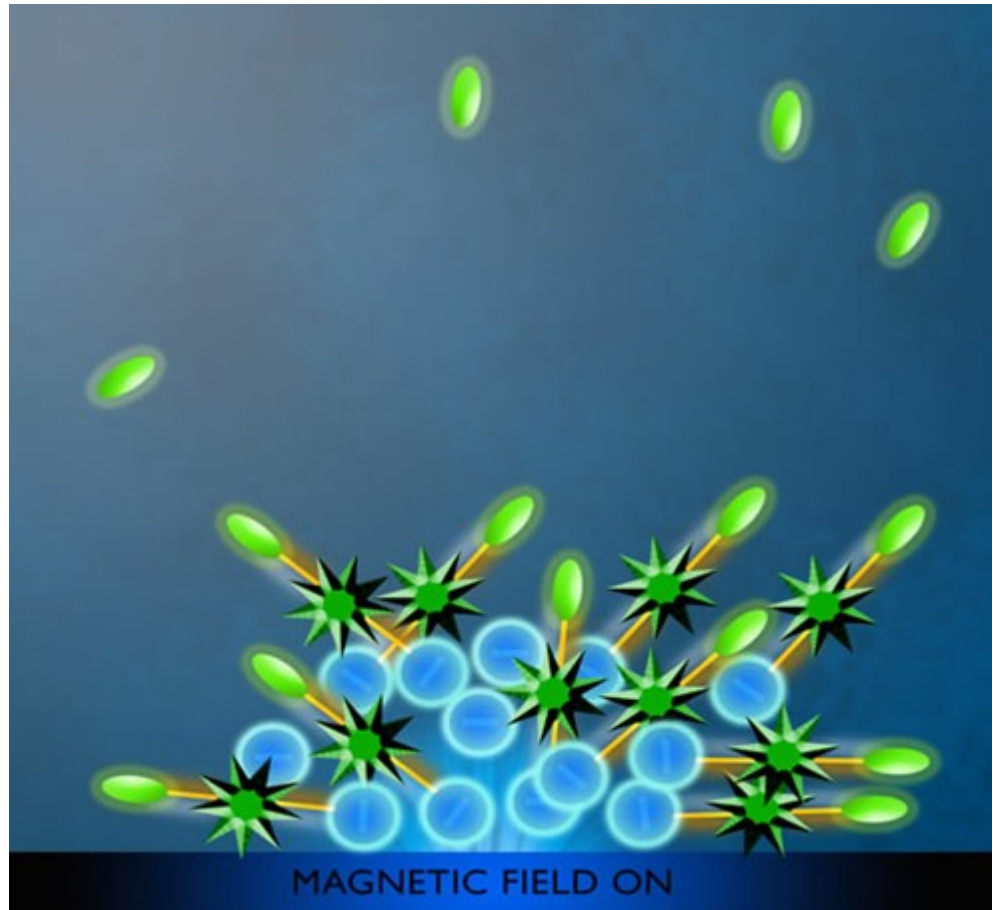
II. Indikační materiály se naváží na spory v průběhu míchání a inkubační doby

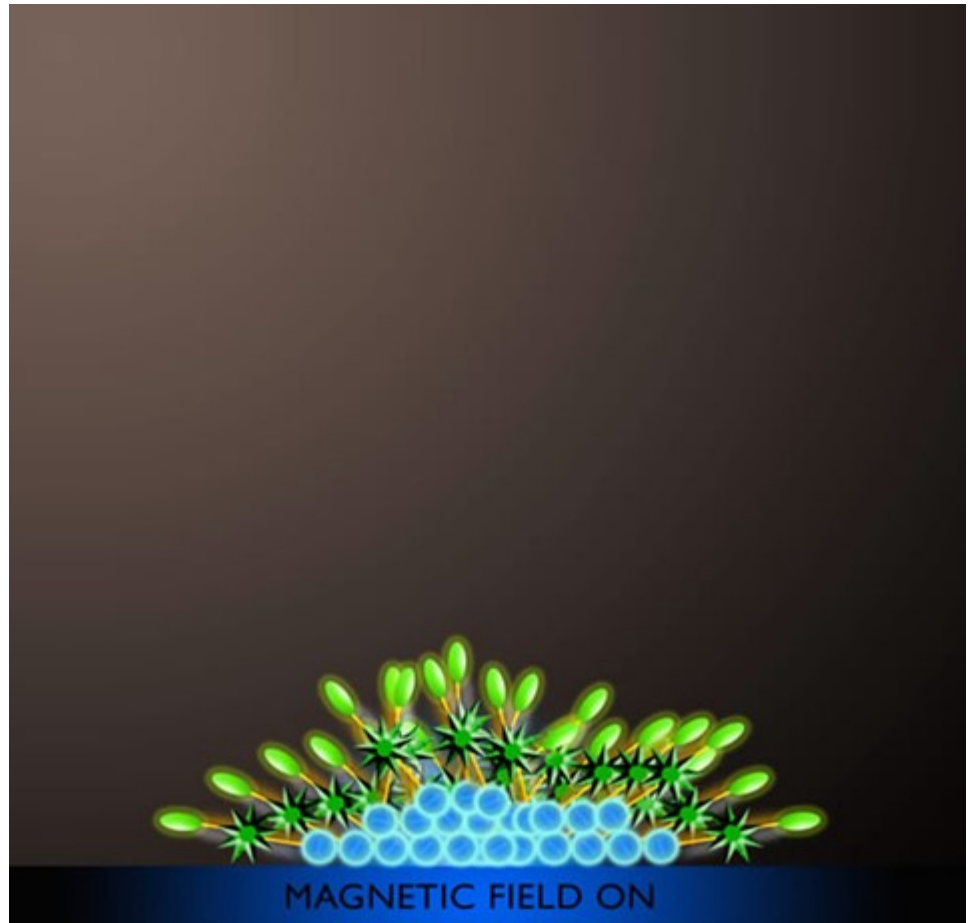
QTL Biosensor Assay Technology

III. Roztok je
zmagnetizován a
všechen navázaný i
nenavázaný
magnetický materiál
je zachycen na
magnetickém
povrchu

QTL Biosensor Assay Technology

IV. Nenavázané markery zůstávají v roztoku a jsou odstraněny vypláchnutím

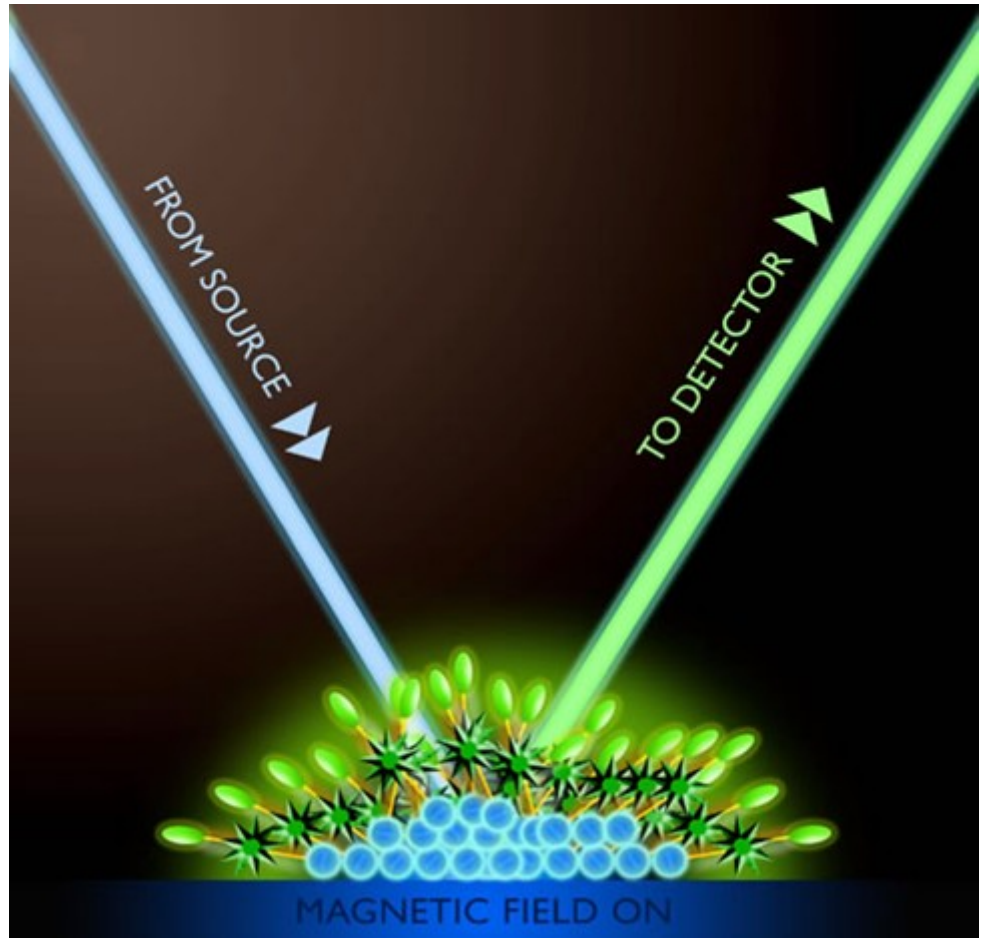

QTL Biosensor Assay Technology

V. Kuličky jsou vybudeny světelným zdrojem

- Navázané markery vysílají světelné záření
- Emitované světlo je zesíleno a dále zpracováno

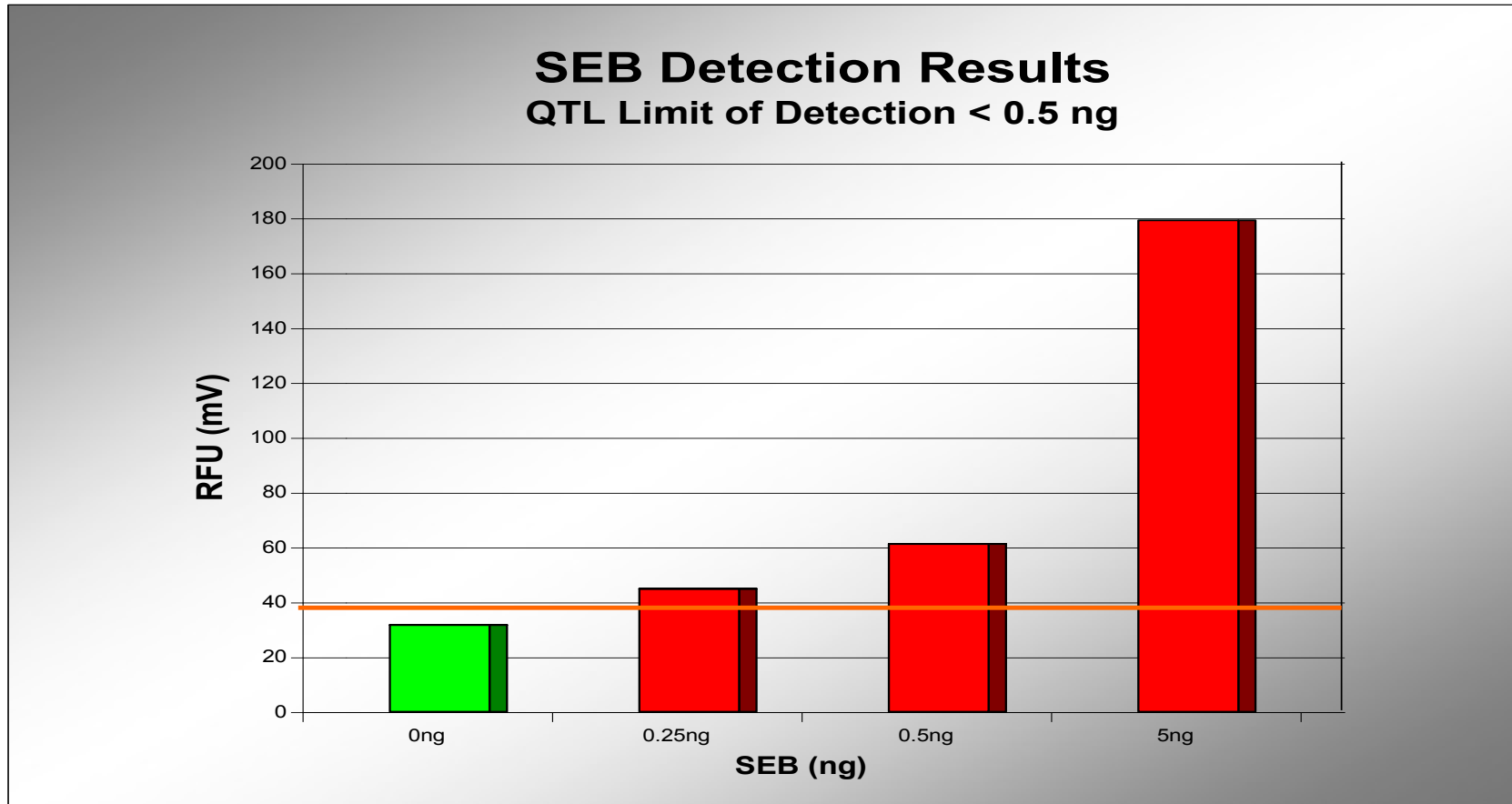

Konečný výsledek detekce

- **Zachycená a označená spora**

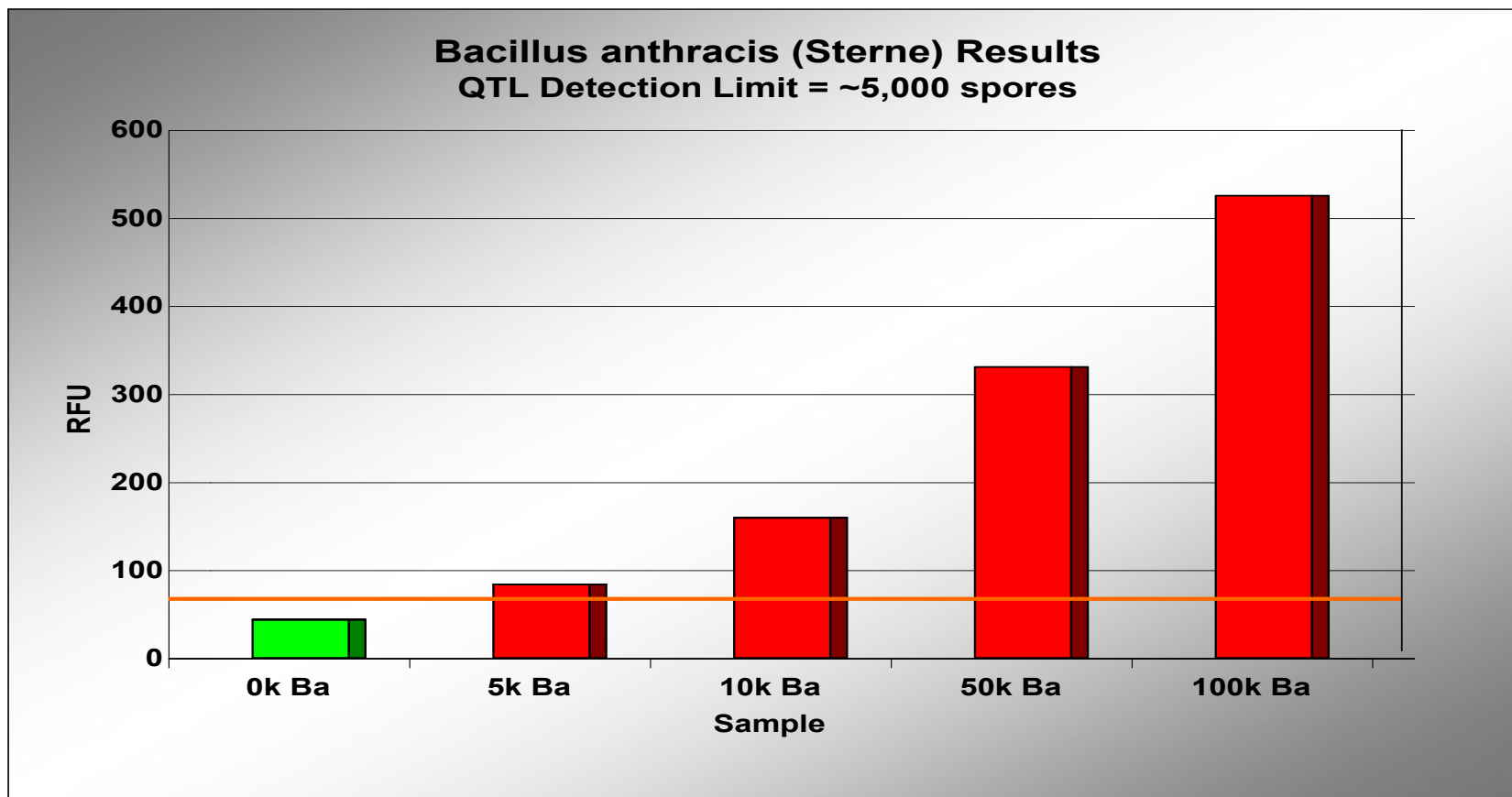

Detekce toxinu SEB

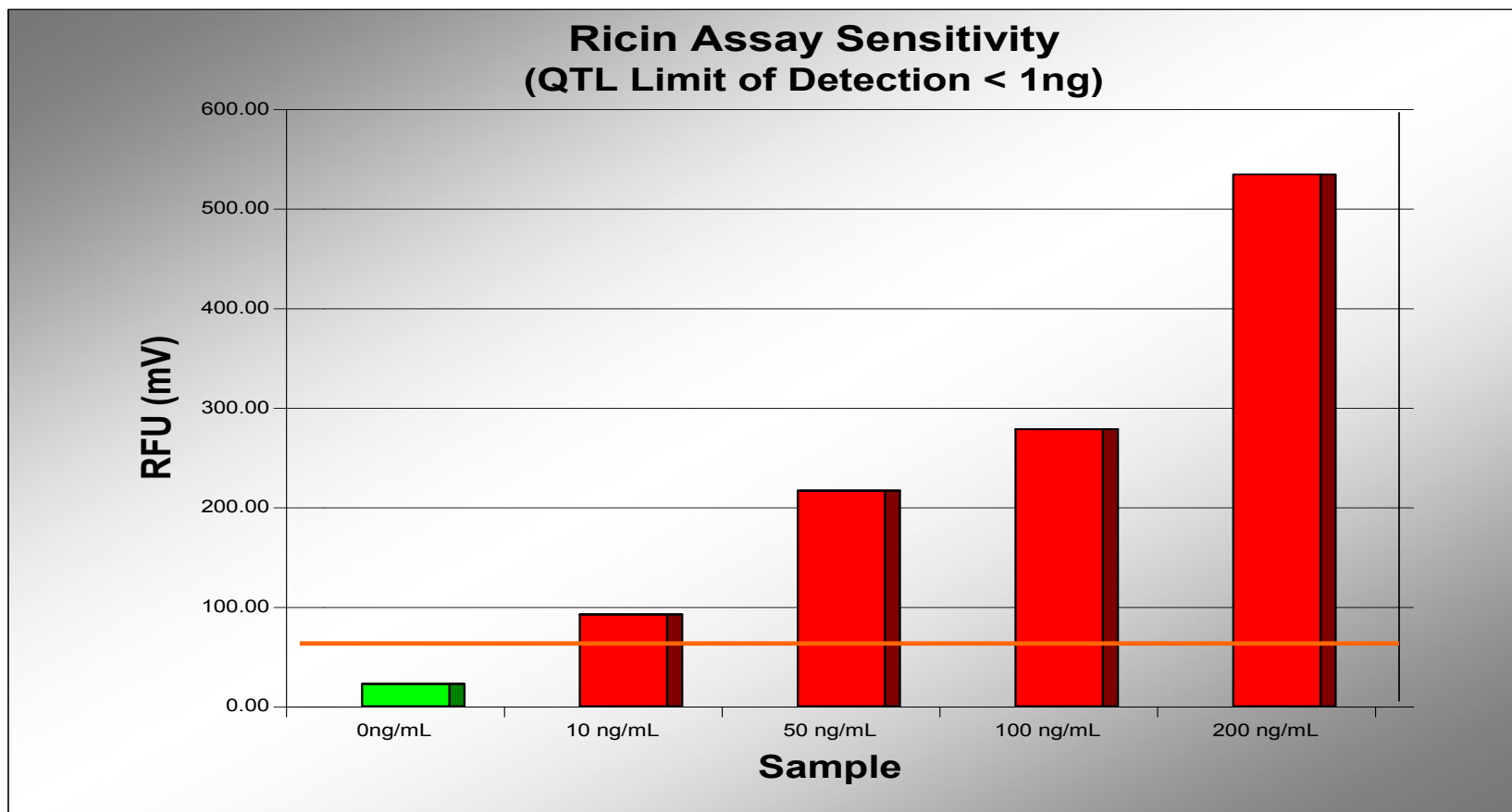
<0.5 ng detekováno během 5 minut

Detekce Bacillus Anthracis LOD

< 10,000 spor detekováno během 5 minut

Detekce toxinu ricinu

< 1 ng detekováno během 5 minut

QTL BIOSENSOR

DOTAZY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁVĚRY

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁVĚRY